

Samenvatting Participatiewet

Officieel: vierde nota van wijziging op het wetsvoorstel Invoeringswet Wet werken naar vermogen

Wijzigingen vanwege Sociaal Akkoord (april 2013)

Naamgeving verandert in Participatiewet

Invoeringsdatum 1 januari 2015

Uitgangspunten

- Iedereen moet kunnen meedoen als volwaardig burger en kunnen bijdragen aan de samenleving. Ook mensen die voor wie dit een grotere opgave is. De Participatiewet is hierop gericht.
- De Participatiewet streeft naar een inclusieve arbeidsmarkt, voor jong en oud en voor mensen met en zonder beperking.
- Eén regeling voor bijstand, beschut werk en jonggehandicapten ofwel het samenvoegen van WWB, Wsw en Wajong.
- Meer activerende wetgeving en gericht op reguliere banen in plaats van beschut werk.
- Werk is de beste sociale zekerheid, geeft mensen eigenwaarde, zorgt voor sociale contacten en biedt kansen op zelfontplooiing.
- Voorkomen van onnodig gebruik van voorzieningen om het stelsel betaalbaar en sociaal te houden. Hiervoor wordt onder andere de bestaande ontheffing voor arbeids- en re-integratieverplichting herzien en een verplichte tegenprestatie ingevoerd¹.
- Onderdeel van de decentralisaties: meer samenhang op het gebied van participatie, ondersteuning en begeleiding en jeugdzorg. De samenhangende aanpak kunnen gemeenten opstellen in een periodiek plan op grond van de WMO.
- Activeren potentiële werknemers zorgt voor meer draagvlak van het sociale stelsel en een betere financiële positie voor Nederland (besparing op sociale zekerheidsuitgave, toename belastingopbrengst en economische groei).

Wetswijzigingen kort

Participatiewet: gemeenten krijgen een centrale rol en kunnen voor iedereen die kan werken (ook met een werkvermogen onder het minimumloon) instrumenten en voorzieningen inzetten.

¹ Voor een compleet beeld moet ook de WWB maatregelen doorgenomen worden. Deze wet wordt integraal onderdeel van de Participatiewet vanaf 1 januari 2015, maar per 1 juli 2014 stapsgewijs ingevoerd.

Sociale werkvoorziening: gaat dicht per 1 januari 2015. De mensen die er op 31 december 2014 werken, behouden hun rechten en plichten. Terwijl de sociale werkvoorziening afbouwt, wordt er beschut werk opgebouwd in kleinere vorm en dit valt onder de Participatiewet.

Wajong: blijft bestaan voor mensen die duurzaam geen arbeidsvermogen hebben (vda) en wordt door het UWV uitgevoerd. De huidige Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong) wordt vervangen door Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten.

Wetswijzigingen

Participatiewet

- Wet werk en bijstand vervangen door: Participatiewet

Sociale werkvoorziening

- Per 1 januari 2015 kan er niemand meer de huidige Wsw instromen.
- De kans dat iemand in 2014 nog een indicatie Wsw krijgt en aan de slag komt is klein.
- Mensen die op 31 december 2014 in se Wsw werkzaam zijn behouden hun huidige wettelijke rechten en plichten.
- De herindicatie blijft door het UWV uitgevoerd worden en de criteria worden niet gewijzigd.
- Er blijft een terugkeergarantie bestaan als een begeleid werken dienstbetrekking afloopt of mislukt.
- De afbouw van de Wsw-plaatsen vindt geleidelijk plaats over een periode van circa 40 jaar.
- Het tempo van de efficiencyverbetering (bezuiniging) in de sociale werkvoorzieningssector is ten opzichte van de vorige voorstel (Wet werken naar vermogen) verlaagd van drie naar zes jaar.
- De middelen van de Wsw voor het zittend bestand worden samengevoegd met de re-integratiemiddelen.

Wajong (/herbeoordeling)

- Vanaf 1 januari 2015 kunnen alleen jonggehandicapten die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn instromen in de Wajong.
- Er komt een vijfjaarlijkse herbeoordeling. De regels hiervoor worden gesteld in lagere regelgeving.
- Het zittende bestand wordt beoordeeld op arbeidsvermogen.
- Als uit de beoordeling blijkt dat men langdurig geen arbeidsvermogen heeft behoud met de Wajong en een uitkering van 75% wml.
- Als uit de beoordeling blijkt dat men meer dan 20% werkvermogen heeft, dan gaan zij over naar de Participatiewet. Het recht op Wajong eindigt. Deze groep kan in aanmerking komen voor een bijstandsuitkering.
- Het recht op de Wajong-uitkering eindigt zes maanden na de beoordeling. In die periode is het UWV verantwoordelijk.
- Het UWV zal in deze zes maanden de gegevens overdragen naar de gemeente. De gemeente kan vervolgens maatwerk leveren middels verschillende instrumenten.
- In de Participatiewet wordt een plan opgesteld voor deze groep.
- De verwachting is dat zo'n 140.000 mensen arbeidsvermogen hebben (van totaal 240.000 mensen).

- De overgang zal geleidelijk plaatsvinden en is in het belang van Wajongers om degene met de minste afstand tot de arbeidsmarkt het eerste over te laten gaan. Hierdoor kan de gemeente ook wennen aan de nieuwe doelgroep.
- De beoordeling zal een periode van drie jaar beslaan. Doelstelling is een indeling in drie groepen, waarbij de volgorde gebaseerd is op uitkeringsduur of leeftijd.
- Het UWV zal gebruik maken van een milde beoordelingsmethode, lichter dan bij de claimbeoordeling.
- De exacte indeling in groepen en de beoordelingsmethode wordt nader uitgewerkt in lagere regelgeving.
- Wajongers die overgaan naar gemeenten/Participatiewet worden vrijgesteld van de vier weken zoektermijn die in de bijstand zal gaan gelden.
- Wajongers die werken gaan op een later moment over naar de gemeente, dit wordt bij lagere regelgeving bepaalt. Uitgangspunt is om te voorkomen dat deze mensen hun baan kwijtraken door de overgang. Dit zou het gevolg kunnen zijn, omdat de gemeenten niet altijd over dezelfde instrumenten beschikken als het UWV.
- Wanneer de dienstbetrekking eindigt van de werkende Wajonger, dan gaat hij over naar de gemeente.
- De beschikking die voorafgaat aan de zes maanden overgangstermijn geldt ook voor werkende Wajongers. Deze gaat wel lopen op het moment van beoordeling en niet pas op het moment dat het werk stopt.
- Wajongers in een re-integratietraject bij een privaat re-integratiebedrijf zullen, wanneer het traject doorloopt tot na de overdracht naar de gemeente, de inhoudelijke sturing overgedragen zien worden van UWV naar gemeenten, terwijl de financiële afwikkeling bij het UWV ligt tot het einde van het traject.
- De verwachting is dat de Wajong in de nieuwe situatie structureel aan ruim 165.000 mensen een plek moet bieden.

Sociaal Akkoord

De sociale partners hebben afspraken gemaakt en vastgelegd in het sociaal akkoord (11 april 2013) die van invloed zijn op de Participatiewet. Het gaat om:

- Er worden oplopend tot 2026 100.000² extra banen in de marktsector gecreëerd.
- De overheid stelt zich garant voor 2.500 banen per jaar vanaf 2014, oplopend tot 25.000 banen.
- De extra banen worden gemonitord en als deze niet gehaald worden treedt de Quotumwet in. Het wetstraject van het Quotum zal rond 1 januari afgerond zijn.
- Er komen 35 werkbedrijven, die de schakel tussen werkgevers en mensen met een arbeidsbeperking moeten worden. Dit sluit aan bij de 35 arbeidsmarktregio's.
- Loondispensatie wordt vervangen voor loonkostensubsidie. Hierdoor komen mensen eerder uit de uitkering dan bij loondispensatie (deels loon onder wml met aanvullende uitkering) en het neemt minder administratieve last met zich mee voor gemeente. Belangrijk is dat het voor langere termijn kan worden ingezet.

² In het Herfstakkoord tussen coalitiepartners en CU, SGP en D66 is afgesproken om in 2014 een versnelde opbouw te realiseren. Het gaat om 5000 banen in plaats van 2.500. Daarbij is de monitor een jaar naar voren geschoven.

	overheid		bedrijfsleven		Banen cumulatief bedrijfsleven en overheid per jaar
	Banen per jaar	Banen cumulatief	Banen per jaar	Banen cumulatief	
2014	2.500	2.500	5.000	5.000	7.500
2015	2.500	5.000	5.000	10.000	7.500
2016	2.500	7.500	6.000	16.000	8.500
2017	2.500	10.000	7.000	23.000	9.500
2018	2.500	12.500	8.000	31.000	10.500
2019	2.500	15.000	9.000	40.000	11.500
2020	2.500	17.500	10.000	50.000	12.500
2021	2.500	20.000	10.000	60.000	12.500
2022	2.500	22.500	10.000	70.000	12.500
2023	2.500	25.000	10.000	80.000	12.500
2024			10.000	90.000	10.000
2025			10.000	100.000	10.000
2026					
Totaal		25.000		100.000	125.000

Doelgroep garantstelling van banen / Quotum

Doelgroep voor beide regelingen zijn mensen met een arbeidsbeperking die niet het WML kunnen verdienen en vallen onder de Participatiewet, Wajongers en mensen met een Wsw indicatie op de wachtlijst. Mensen die werkzaam zijn in de sociale werkplaats kunnen dus geen gebruik maken van de garantiebannen.

Werkbedrijven

De werkbedrijven moeten een belangrijke rol spelen bij het samenbrengen van werkgever en werknemer. In de werkbedrijven hebben gemeenten de leidende rol en werken samen met werkgevers en UWV.

De werkbedrijven bieden een aantal functionaliteiten aan: dienstverlening aan werkgevers, het zorgdragen voor een eenduidige inzet van instrumenten, de inzet van de no-riskpolis en het maken van afspraken over de organisatie van beschut werk.

Werkkamer

In de werkkamer overleggen sociale partners en gemeenten over de verdere uitwerking van de wet. Punten die hier aan de orde zijn:

- Aanpassing van functiestructuur van het loongebouw. Dit wil zoveel zeggen als het aanpassen van banen om ze passend te maken op de persoon in plaats van andersom (*jobcarving*).

Loonkostensubsidie

- In het Sociaal Akkoord is afgesproken dat loondispensatie wordt vervangen door loonkostensubsidie.
- Loonkostensubsidie kan niet worden gecombineerd met andere subsidies in de loonkosten, zoals de mobiliteitsbonus.
- Het instrument mobiliteitsbonus heeft daarom geen functie voor de gemeentelijke doelgroep. Wel blijft dit instrument bestaan voor werkgevers die iemand met een arbeidsbeperking in dienst willen nemen met een uitkering op grond van de WIA-, WAO, WAZ, of Wajong.
- De gemeente betaalt het deel tussen de loonwaarde van de werknemer en het wettelijk minimumloon (wml) aan de werkgever. De werkgever betaalt, indien het loon hoger is dan wml, het deel van wml naar cao-loon.
- Het instrument loonkostensubsidie kan structureel worden ingezet. Dit kan maximaal tot aan de pensioengerechtigde leeftijd.

- Doelgroep loonkostensubsidie: mensen met een loonwaarde van minder dan 100 procent ofwel alle mensen die niet het wettelijk minimumloon kunnen verdienen.
- De loonkostensubsidie zal maximaal 70% van het wettelijke minimumloon zijn, wat inhoudt dat de doelgroep een loonwaarde van 30-100% kan hebben. De mensen die boven de 20% grens uitkomen, maar niet meer dan 30% kunnen verdienen zullen hierdoor duur worden. Zij worden immers maar aangevuld met 70% naar 90% wml.
- De gemeente bepaalt wie in aanmerking komt voor het instrument, maar kan ook een organisatie inschakelen voor deze selectie (bijvoorbeeld het UWV).
- Loonkostensubsidie kan ook worden ingezet voor mensen die in beschut werk aan de slag gaan.
- De loonkostensubsidie komt beschikbaar door de regering via het inkomensdeel.

Medische urenbeperking

Mensen met een verminderde productiviteit en een medische urenbeperking kunnen het cao-loon of wml verdienen naar rato van het aantal arbeidsuren. Ze worden net als de rest van de mensen met loonkostensubsidie gecompenseerd voor het verschil wat ontstaat door hun verminderde productiviteit. Indien zij hierdoor onder het sociaal minimum komen kunnen ze voor aanvullende bijstand in aanmerking komen.

Onder het mom van werken moet lonen kan voor deze mensen vanaf 27 jaar de tijdelijke mogelijkheid tot vrijlating van inkomsten uit arbeid ingezet worden. Daarnaast is het ook mogelijk dat gemeenten mensen met bijstand één of twee maal per jaar een premie verstrekken gericht op arbeidsinschakeling.

Bepaling loonwaarde

- Gemeente bepalen de loonwaarde en leggen in een verordening vast hoe ze dit doen.
- De loonwaarde wordt jaarlijks opnieuw bepaald.

Beschut werk

- Beschut werk kan op verschillende manieren vormgegeven worden door gemeenten: bij een reguliere werkgever (al dan niet met begeleiding), via detachering of intern georganiseerd.
- De gemeente bepaalt de vorm. In overleg met partners (in het werkbedrijf) wordt gekeken wanneer mensen in aanmerking komen en wat de loonwaarde is.
- Vertegenwoordigers van cliënten moeten worden betrokken bij de vormgeving van het beleid voor de voorziening beschut werk. De verordening, moet voor de besluitvorming, met hen worden besproken.
- Het kabinet gaat er vanuit dat er in de structurele situatie 30.000 beschut-werkplekken beschikbaar moeten komen.

Maatwerk inkomensondersteuning

- Er komt 100 miljoen structureel om mensen met langdurige zorgbehoefte, die te maken krijgen met een inkomstendaling ten gevolge van de kostendelersnorm te compenseren.
- De gemeente krijgt beleidsvrijheid om maatwerk te leveren en zo zelfredzaamheid van burgers maximaal te faciliteren en stimuleren.

Cliëntenparticipatie

- De wijze waarop de gemeente de mensen die te maken hebben met de wetgeving betreft moet worden vastgesteld in een verordening.
- Er worden minimale voorwaarden aan gemeentelijke verordeningen gesteld. Verordeningen en beleidsvoorstellen dienen vooraf met cliënten of hun vertegenwoordigers besproken te worden.

Partijen

Overheid

- Via de wetgeving zorgen voor activering van arbeidsparticipatie. Op korte termijn door bijvoorbeeld bedrijven productieactiviteiten uit het buitenland terug te laten halen naar Nederland (*reshoring*) en bedrijven met laaggeschoolde arbeidsplaatsen ontvankelijker maken voor de doelgroep. Op lange termijn wordt door de vergrijzing verwacht dat de vraag naar werknemers toeneemt.
- De overheid creëert 25.000 extra banen vanaf 2014, in 10 jaar.

Gemeenten

- De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit en de dienstverlening ligt integraal bij gemeenten.
- Gemeenten krijgen veel ruimte. Bijvoorbeeld om te bepalen welke instrumenten worden ingezet of hoe de nieuwe voorziening beschut werk georganiseerd wordt.
- Gemeenten behouden alle instrumenten en voorzieningen.
- Er komt één gebundeld re-integratiebudget.
- Er komt een sociaal deelfonds, dat in ieder geval bestaat uit het Participatiebudget, nieuwe middelen voor de uitvoering van de WMO en voor de uitvoering van de Jeugdwet.
- Voor de mensen met een beperking, mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en gezinnen met complexe problemen kunnen met hun vragen terecht bij één partij: de gemeente.
- In het wetsvoorstel maatregelen WWB staat dat voor mensen binnen 6 maanden een plan van aanpak wordt gemaakt om weer aan het werk te komen. Of vrijwilligerswerk en dagbesteding ook onderdeel van dit plan kunnen zijn is onduidelijk.
- De gemeenteraad stelt verordeningen vast die het beleid formuleert over de inzet van een aantal instrumenten: de no-riskpolis, werkvoorzieningen, voor de vormgeving van de beschutte werkplekken en loonkostensubsidie.
- Re-integratievoorzieningen kunnen worden ingezet voor jongeren die nog op school zitten. Het gaat om 16- en 17 jarigen met leer- of kwalificatieplicht en personen tussen de 18 en 27 die nog geen startkwalificatie hebben.
- Gemeenten moeten samenwerken in de arbeidsmarktregio's, zodat ze grotere werkgevers eenduidig kunnen benaderen.

Werkgevers

- Hebben in het Sociaal Akkoord afgesproken 100.000 extra banen te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. Als dit niet lukt volgt er een quotumwet.
- Er komt 600 miljoen beschikbaar om arbeidsmarktknelpunten op te lossen wanneer een bedrijf productieactiviteiten uit het buitenland deels teruggehaald naar Nederland (*reshoring*). Het gaat dan vaak om laaggeschoolde arbeid.

Wajongers

- De beoordeling van Wajongers start in januari 2015. Daarna hebben mensen een half jaar een Wajonguitkering vanuit het UWV, voordat ze overgaan naar de Participatiewet.
- De overgang begint vanaf 1 juli 2015, wanneer ze arbeidsvermogen hebben en nog niet werken.
- Mensen die al werken en een aanvullende uitkering of voorziening hebben, blijven voorlopig gedurende hun dienstbetrekking bij het UWV.
- De overdracht moet zorgvuldig plaatsvinden en daarom vindt deze geleidelijk plaats en in samenspraak tussen gemeenten, UWV en de mensen zelf.
- UWV zal, zoals in Wwv al beschreven is, een beoordelingsmethode toepassen die lichter is dan normaliter wordt toegepast bij de claimbeoordeling. Dit is mogelijk omdat alle betrokkenen al bekend zijn bij UWV. Daardoor kan UWV soms iemand indelen alleen op grond van bekende gegevens, soms is alleen een contact met een verzekeringsarts nodig en soms alleen met een arbeidskundige. De regering zal de precieze uitwerking hiervan in lagere regelgeving vaststellen.
- Wanneer een Wajonger in de bijstand/Participatiewet terecht komt wordt er een plan van aanpak gemaakt om weer aan het werk te komen.
- Een Wajonger die gedurende een aaneengesloten periode van tien jaar geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie heeft, kan alsnog worden aangemerkt als jonggehandicapte.

Werknemers in de Sociale werkvoorziening

- Mensen die voorheen voor de Sociale werkvoorziening in aanmerking kwamen kunnen bij het UWV gekeurd worden voor een beschikking Beschut Werk.
- Andere mogelijkheden die gemeenten kunnen aanbieden zijn participatieplaatsen of vrijwilligerswerk.
- Garantiebannen zijn niet mogelijk, omdat dit dubbelop zou zijn.